

ВОЛОХ Анатолій,

доктор біологічних наук, професор

Член комісії з розроблення стратегічних напрямків відновлення
навколишнього природного середовища Херсонської області

ВІДНОВЛЕННЯ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Херсонська область є унікальною в Україні, оскільки на її території вціліла значна кількість природних ділянок. Це дозволило створити біосферні заповідники: «Асканія-Нова» та Чорноморський; національні природні парки: «Азово-Сиваський», «Джарилгацький», «Нижньодніпровський», «Кам'янська Січ», «Білобережжя Святослава», «Олешківські піски», регіонально-ландшафтний парк «Кінбурська коса» та інші. Ці структури мають надзвичайну цінність, як місця високого біорізноманіття, значної концентрації степових рослинних асоціацій, коловодних птахів, диких копитних тощо.

У межах об'єктів природно-заповідного фонду здійснювалось не лише збереження угруповань рідкісних рослин і тварин, але й проводилось навчання студентів — майбутніх екологів (мал. 1).

Мал. 1. Студенти Таврійського державного агротехнологічного університету на польовій практиці з екології:

А – практичне заняття (с. Садки: Азово-Сиваський НПП);

Б – огляд знайдених рогів оленя (о. Бірючий: Азово-Сиваський НПП)

У 2010 р. на о-ві Бірючому (Азово-Сиваський НПП) студентами та викладачами, тоді кафедри екології та охорони природи, була побудована науково-дослідна база ТДАТУ, що дозволило більш якісно проводити зі студентами різні польові практики. Окрім того періодично її використовували для проведення профорієнтаційних заходів, у яких охоче приймали участь школярі Мелітопольського району (мал. 2).

А

Б

Мал. 2. Школярі Мелітопольського району під час екскурсії

до Азово-Сиваського НПП:

А – школярі з деканом факультету агротехнологій та екології Іриною Івановою біля в'їздної брами;

Б – обід на території науково-дослідної бази ТДАТУ

Територія Херсонської області має значну господарську цінність, оскільки її земельні угіддя, заплава Дніпра та узбережжя всіх інших водойм здавна використовувались різними народами для вирощування зернових, овочевих та баштанних культур, вівчарства, скотарства, садівництва, сінокосіння, випасання, рибальства, мисливства та інше. На території області були створені величезні зрошувальні системи, які забезпечували водою аграріїв і давали змогу вирощувати значні врожаї різних сільськогосподарських культур. Але 23 лютого 2022 року напад на Україну колись дружньої Росії та окупація значної території змінив наше мирне щасливе життя. У квітні 2022 року російськими окупантами були виселені майже всі співробітники природоохоронних територій за виключенням деяких колаборантів. З цього часу отримання будь-яких відомостей щодо стану природних екосистем та долі диких тварин у їх угіддях стало неможливим, але відомо, що російськими ворогами проводився їх регулярний відстріл. 06.06.2023 року російські окупанти підірвали греблю Каховської ГЕС, що призвело до складних екологічних наслідків для півдня України і всього Чорноморського регіону (мал. 3).

Мал. 3. Вигляд зруйнованої греблі Каховської ГЕС

Дані обставини потребували від наукової громадськості та влади їх спеціального вивчення і розробки заходів щодо відновлення зруйнованих природних комплексів. З цією метою, за ініціативою Херсонської обласної військової адміністрації, була створена спеціальна комісія з розроблення стратегічних напрямків відновлення навколишнього природного середовища Херсонської області. Її очолили: перший заступник голови обласної державної адміністрації Бутрій Дмитро, заступник директора Департаменту захисту довкілля та природних ресурсів Філіна Ольга та головний спеціаліст відділу економіки природокористування, моніторингу довкілля, зв'язків з громадськістю та ЗМІ зазначеного Департаменту Шадріна Анна.

До складу комісії з розроблення стратегічних напрямків відновлення навколишнього природного середовища Херсонської області було включено 34 фахівця, які представляли різні національні природні парки та заповідники, Управління з контролю за використанням та охороною земель, Управління дозвільної діяльності, обласний центр контролю та профілактики хвороб, Департамент розвитку територій обласної державної адміністрації, Державну екологічну інспекцію Південного округу, обласний центр з гідрометеорології, Державне агентство меліорації та рибного господарства у Херсонській області, Департамент розвитку економіки обласної державної адміністрації, басейнове управління водних ресурсів Нижнього Дніпра, Південне міжрегіональне управління лісового та мисливського господарства, Південно-Українську гідрогеологічну експедицію, Департамент розвитку сільського господарства та зрошення обласної державної адміністрації, а також кілька вузів та науково-дослідних інститутів.

Перше засідання вказаної комісії відбулося 27 липня 2023 року за головування начальника Херсонської обласної військової адміністрації Олександра Прокудіна. На ньому обговорювалися стратегічні напрями із відновлення та збереження екосистеми області, яка постраждала внаслідок збройної агресії Російської Федерації в Україні. У засіданні комісії прийняло участь понад 40 фахівців та інших зацікавлених осіб, які обмінялися думками щодо

розробки заходів, спрямованих на нівелювання виниклих проблем екологічного та господарського спрямування. За результатами чергового засідання зазначеної комісії, яке відбулося 07 серпня 2023 року, було визначено три основні напрямки її роботи, а саме:

1. Сільське господарство, земельні ресурси, меліорація та рибне господарство.
2. Природно-заповідний фонд, лісове та мисливське господарство та водні ресурси.
3. Водозабезпечення, водовідведення та поводження з відходами.

В даний час проводиться розподіл фахівців за основними напрямками роботи комісії, визначаються першочергові завдання та узагальнюються результати попередніх, довоєнних, досліджень.